

Nr 31.

Av herr **Lindén m. fl.**, om inrättande av reallinje vid gymnasiet inom Västerviks högre allmänna läroverk.

Läroverket i Västervik har sedan 1858 varit fullständigt å ena linjen — åren 1858—1931 å reallinjen och efter 1931 å latinlinjen.

Redan då riksdagen beviljade anslag till den nuvarande läroverksbyggnaden, som invigdes 1870, uttalade den även den förmodan, att »Västerviks läroverk antagligen inom en icke aflägsen framtid måste till fullständigt å den klassiska linien utvidgas».

Under de 75 år, som förflutit efter detta riksdagens uttalande, ha önskemål om läroverkets utvidgning ofta framförts. Redogörelse härför återfinns i lokalstyrelsens till Kungl. Maj:t den 28 november 1939 ingivna underdåniga framställning i ärendet ävensom i lokalstyrelsens skrivelse av den 23 mars 1942 till 1940 års Skolutredning. (Bil. I o. II.)

Lärjungetantalet har förut ansetts vara för litet för att läroverket skulle kunna göras fullständigt å båda linjerna. Detta skäl kan numera icke rimligtvis anföras. Lärjungeantalet var nämligen höstterminen 1942 icke mindre än 332. H. a. läroverket för flickor å Södermalm i Stockholm hade samma termin endast 275 elever och h. a. läroverket för flickor i Örebro hade 281. Båda dessa äro fullständiga å båda gymnasielinjerna. H. a. läroverket i Strängnäs, som vid tillkomsten av reallinjen vid sidan av latinlinjen endast hade 301 elever, hade ht 1942 endast 8 elever mera än Västervik och h. a. läroverket i Haparanda hade med sin fullständiga organisation å båda linjerna ht 1942 endast 318 elever.

Nyrekryteringen av realskolan har de senaste åren varit mycket god, varför man sannolikt måste räkna med en avsevärt ökad övergång till gymnasiet under de närmaste åren. Sålunda har läroverket nu 63 lärjungar i klass 1⁵ och 23 i klass 1⁴, ht 1941 funnos 48 i klass 1⁵ och 16 i klass 1⁴ och ht 1940 funnos 53 i klass 1⁵ och 20 i klass 1⁴. Gymnasiet har också vuxit från 61 ht 1939 till 75 ht 1942.

Läroverkets hela lärjungeantal har under senaste tioårsperiod stigit från 208 till nyssnämnda 332.

Ett lärjungeantal mellan 300 och 400 är icke ovanligt vid mindre landsortsläroverk. Icke mindre än 9 stycken läroverk med både latin- och reallinje hade ht 1942 ett lärjungeantal understigande 400. Västerviks läroverk är det enda läroverk i landet utom h. realläroverket å Norrmalm i Stockholm med endast en gymnasielinje. Redan detta förhållande borde utgöra skäl

nog för statsmakterna att låta detta läroverk få samma organisation som övriga.

Härtill kommer, att Västerviks läroverk är det enda h. a. läroverket inom Kalmar läns norra landstingsområde. Det har således att betjäna ett större och folkrikare landsbygdsområde än de flesta läroverk i landet. Även ur denna synpunkt framstår som ett starkt önskemål, att läroverket är så organiserat, att det inrymmer såväl ett realgymnasium som ett latingymnasium. Landsbygdens stegrade andel av elevantalet bestyrker denna uppfattning.

År 1932 utgjorde antalet lärjungar från landsbygden 43, år 1939 hade deras antal stigit till 73, hösten 1941 utgjorde de 91 och hösten 1942 var deras antal 106, därav från Kalmar läns norra landstingsområde 103. I procent räknat utgjorde de 1932 något över 20 %, 1939 nära 25 %, 1941 nära 30 % och 1942 över 31 %.

Det största trafikföretaget i Kalmar läns norra landstingsområde, Nors-holm-Västervik-Hultsfreds järnvägar, har på framställning från kommuner och enskilda ordnat trafiken så, att goda möjligheter finnas för landsbygdens ungdom att besöka läroverket. Nämda trafikföretag är också enligt i bilaga I bifogat intyg villigt att så snart förhållandena det medgiva ordna ytterligare trafiklägenheter för den studerande ungdomen.

För närvarande och sannolikt även för lång tid framåt kommer det att krävas utbildning i reallinjens ämnen i vida högre grad än tidigare, varför behovet av reallinjen är större nu än för blott några få år sedan. Under sådana förhållanden kan det inte vara rationellt att vid ett helt landstingsområdes enda läroverk endast uppehålla en linje. Det kan invändas, att en lösning av problemet kostar pengar och att tidsläget kräver sparsamhet med statens medel. Men stundom kan det, som ser ut som sparsamhet, i själva verket vara slöseri. Det är nämligen slöseri både med tid, pengar och arbetskraft att tvinga ett antal ungdomar att förbruka år av sitt liv för kompletteringsstudier på främmande ort i stället för att ordna deras studiemöjligheter så, att de ha möjlighet att under skoltiden i sin hemtrakt direkt förbereda sig för sin fortsatta utbildning.

Den nuvarande ordningen tvingar de allra flesta ungdomar att stanna kvar i hemmen och genomgå läroverket på latinlinjen och därefter ägna något år åt kompletteringsstudier. Det är nämligen ytterst få föräldrar, som i nuvarande läge ha råd att låta sina barn genomgå läroverk å annan ort.

Vid en rundfråga till eleverna i nuvarande första ringen visade det sig, att 5 st. i ring IV, 7 st. i ring III, 11 st. i ring II och 15 stycken i ring I för sin vidare utbildning hade behövt studentexamen å reallinjen och alltså önskat gå denna. Det skulle helt visst vara av intresse veta, vad ett års kompletteringsstudier kosta föräldrarna till dessa 38 ungdomar och vad samhället förlorar på att dessa ungdomar för lika lång tid hindras att utföra produktivt arbete. I realskolans näst högsta klass önska enligt på samma sätt

inhämtade upplysningar 32 av 44 gå reallinjen. Nu får man naturligtvis inte taga dessa siffror alltför seriöst. Men även om verkligheten skulle te sig olika dessa uppgifter, så torde man lugnt kunna utgå ifrån, att ett starkt behov av en reallinje vid läroverket föreligger och att många föräldrar djupt beklaga, att den nu icke finns. De ovan anförda uppgifterna grunda sig nämligen på skriftlig förfrågan och de ha lämnats av eleverna i samråd med föräldrarna.

En viktig fråga i detta sammanhang är lokalbehovet. Läroverket äger tillräckliga lokaler även för en utbyggnad med treårigt realgymnasium. Detta har även vitsordats av kungl. skolöverstyrelsen i dess skrivelse till rektorsämbetet vid h. a. läroverket i Västervik av den 23 oktober 1933. Efter granskning av ritningarna till den då föreslagna annexbyggnaden meddelade nämligen skolöverstyrelsen följande: »Den föreliggande byggnadsplanen med ovan antydda inskränkningar synes tillräckligt omfattande för fyllandet av läroverkets lokalbehov, även om ett treårigt realgymnasium skulle komma att upprättas vid läroverket.»

Med hänsyn härtill torde de sannolika kostnaderna för statsverket genom inrättandet av en reallinje vid sidan av latinlinjen vid högre allmänna läroverket i Västervik — som framgår av bilaga II — kunna beräknas till högst 28.000 kronor per år.

På grund av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av organisationen av Västerviks högre allmänna läroverk, att där jämväl inrättas en reallinje vid gymnasiet.

Stockholm den 18 januari 1943.

Lars V. Lindén.

<i>G. E. Holm.</i>	<i>Sigvard Ohlsson.</i>	<i>Birger Anderson</i> i Mejestad.
<i>Einar Johansson.</i>	<i>K. F. Söderdahl.</i>	<i>Gust. Svedman.</i>
<i>Emil Gustafson.</i>	<i>T. V. Lundell.</i>	<i>Arvid Jonsson.</i>

Bil. I.

NORSHOLM-VÄSTERVIK-HULTSFREDS JÄRNVÄGAR

På begäran få vi härmed intyga att vid uppgörande av tidtabeller för såväl tåg som omnibussar hänsyn tages till att barn från närbelägna orter kunna resa till och från Västervik i och för skolgång.

För närvarande finnes på morgonen lämplig bussförbindelse å linjen Ankarsrum—Västervik samt tåg å linjen Norsholm—Västervik. Även för hemresan på eftermiddagen äro passande buss- och tågförbindelser anordnade.

Så snart myndighetren giva tillstånd till ökad busstrafik kommer järnvägen att insätta bussar även till andra orter.

Västervik den 28 december 1942.

Norsholm-Västervik-Hultsfreds Järnvägar

Hugo Westeson

Bil. II.

Beräkning av de sannolika årliga kostnaderna för statsverket genom inrättandet av en reallinje vid sidan av latinlinjen vid h. a. läroverket i Västervik.

Under förutsättning att sammanlagda lärjungeantalet å både latin- och reallinjen i resp. ringar icke kommer att överstiga 30 och att samläsning sålunda kan anordnas, kommer en högsta ökning av antalet lärartimmar i de olika ringarna att krävas enligt nedanstående tablå, som uppgjorts i enlighet med Kungl. Skolöverstyrelsens cirkulär n:r 369 av den 31/3 1938 till rektorsämbetena vid de högre allmänna läroverken.

	<i>Ring R I³</i>	<i>Ring R II³</i>	<i>Ring R III³</i>
Engelska	1 vtr	1 vtr	2 vtr
Franska	1 »	1 »	1 »
Historia	3 »	4 »	4 »
Matematik:			
allmän kurs	6 »	6 »	6 »
specialkurs	—	2 »	2 »
Fysik	2 »	5 »	4 »
Kemi	2 »	3 »	3 »
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	Summa 15 vtr	22 vtr	22 vtr

Hela denna ökning kan dock knappast någonsin komma till stånd. Den förutsätter nämligen, att alla teoretiskt möjliga tillvalsgrupper utnyttjas, vilket säkerligen hittills aldrig förekommit vid något läroverk av samma storlek som läroverket i Västervik. Man torde därför med mycket stor sannolikhet kunna räkna med en reducering av ovan angivna timtal med åtskilliga timmar. För att vara på den säkra sidan räknar jag med en reducering av endast 2 vtr.

Årliga kostnaden skulle i så fall stanna vid en utgift för 57 vtr, d. v. s. två ordinarie lektorstjänster, vilka med nuvarande indextal och lönegrad 27: 27 å D-ort draga en kostnad av 24.601: 80, samt 12 timlärartimmar för en kostnad av omkring 3.000 kr. — beroende på vederbörandes kompetens. Allra högst skulle således erfordras 28.000 kr. per år.